

Over de culturele centra en over het gemeentelijk cultuurbeleid in het algemeen wordt doorgaans vooral gezweven, maar nu maken ze plots deel uit van een polemiek. Minister Anciaux heeft namelijk een ontwerpdecreet klaar. Etcetera zet de feiten op een rijtje.

Dries Moreels

Culturele centra new look

Culturele centra hebben in Vlaanderen een specifieke plaats ingenomen in het sociale leven van een gemeente: de fanfare en de toneelgroep spelen er, een rockband oefent op zolder, de verschillende sociaal-culturele verenigingen bieden er debatavonden, kooklessen en taeko aan. Het cultureel centrum (erkend of niet, van wijkhuis tot stadsschouwburg) is in de eerste plaats een gebouw dat tegen dat alles bestand is, en dat in principe de hele bevolking ('van 7 tot 77') over de vloer krijgt. In principe, want een blik op de kaart is genoeg om de 'witte vlekken' te herkennen: het oprichten en uitbaten van een cultureel centrum (hierna: CC) is een gemeentebevoegdheid, maar niet alle gemeenten hebben of hadden een CC als prioriteit voor ogen. In Oost-Vlaanderen b.v. of langs de kust zijn er amper CC's te vinden. Elders werd er in verschillende deelgemeenten een CC opgericht waarvoor telkens een afzonderlijke erkenning (en subsidie) aangevraagd werd (b.v. Kortrijk, Antwerpen). Bovendien waren de decreten en subsidieregelingen in het verleden vooral gericht op de infrastructuur en op het bevolkingsaantal van de gemeente, en amper (of helemaal niet) op de beleidsdaden van het CC. Omwille van de wildgroei en de onaangepastheid van het decreet van 24 juli 1991 werd er in 1998 ten slotte een erkenningsstop afgekondigd.

Minister Anciaux maakt nu werk van een nieuw wettelijk kader: hij legde zowel een ontwerpdecreet voor de culturele centra als een ontwerpdecreet voor het gemeentelijk cultuurbeleid op tafel. Door de teksten ook op de officiële websites beschikbaar te maken en in de sector genoeg geroezemoes te creëren, genereerde de minister al feedback vooraleer de teksten in het Vlaams Parlement besproken werden.

Culturele centra

Het ontwerp van decreet betreffende de culturele centra (in de versie van 1.12.2000, memorie van toelichting van 18.12.2000) lijkt op het eerste gezicht vooral de inhoudelijke doelstellingen van de CC's te willen herformuleren en tot toetsbare parameters om te smeden. Het decreet kent de CC's drie basisopdrachten toe: cultuurspreiding, gemeenschapsvorming en cultuurparticipatie. Onder cultuurspreiding valt het tonen van 'een zo gediversifieerd mogelijk aanbod' (memorie van toelichting, p. 2) van kunst, zowel professionele als amateurkunsten. Een cultureel centrum mag het daar niet bij laten maar moet ook de lokale gemeenschappen, het sociaal weefsel versterken door b.v. organisatoren (meestal vrijwilligers) te begeleiden en te ondersteunen, of projecten op te zetten samen met buurt- en opbouwwerkers, met

scholen enz. Bovendien moet het CC ook de participatie bevorderen (en daarmee de culturele competentie verhogen) door concrete informatieverstrekking, door projecten van kunsteducatie, door een doelgroepenbeleid (b.v. migranten, laaggeschoolden), enz.

Het nieuwe ontwerpdecreet vervangt de bestaande indeling van de CC's (in basiscategorie, +I en +II) door een systeem van vier subsidie-categorieën (A tot D). De gemeenten kunnen een subsidie aanvragen die bestaat uit een basisgedeelte, waarin vooral kwantitatieve en infrastructuurnormen gelden, en een variabel gedeelte, dat aan kwalitatieve parameters getoetst zal worden. De basissubsidie wordt toegekend op basis van grosso modo de normen van de vroegere decreten (aantal vergaderzalen, uitrusting van de gebouwen, aantal cultuurfunctionarissen, enz. telkens in functie van de categorie waarin een CC erkend wordt).

Elk CC moet een beleidsplan opstellen waarin het beleid van de gemeente (eventueel ook van naburige gemeentes) en dat van het CC op elkaar afgestemd worden. Het plan moet voor een periode van zes jaar concrete streefdoelen en toetsingsmogelijkheden stipuleren. Halverwege is er een bezoek door de administratie cultuur voorzien, die de gemeenten met raad en daad wil ondersteunen. De tendens is niettemin duidelijk: 'het nieuwe decreet wil meer autonomie aan de gemeenten verlenen' (memorie van toelichting, p. 4).

Bovenop de basissubsidie kan een gemeente nog een 'variabele subsidie' vragen. Die vraag moet ze staven met cijfers i.v.m. publieksbereik, publiekswerking, infrastructuur, programmeringsbudgetten en de gemeentelijke inbreng en met een verslag over de 'aard van de werking', de enige echt inhoudelijke parameter. Deze wordt in het ontwerp van ministerieel besluit niet nader ingevuld. Ook de berekeningswijze van deze variabele subsidie is in het ontwerp niet vermeld.

Nog los van de werking van de verschillende al dan niet erkende CC's in de realiteit, is het nog maar de vraag of de CC's b.v. hun sociale effecten zullen kunnen bewijzen of daar meetinstrumenten voor zullen hebben. In meer dan één CC ontbreekt b.v. een gesofisticeerde databank i.v.m. participatie en publiek. Welke adviezen en meetinstrumenten de administratie cultuur (of eventueel het nieuwe steunpunt voor de culturele centra, de vzw punt.cultuur, in dit ontwerpdecreet met 22 miljoen fr. betaald, cf. art. 16-20) klaar heeft, is echter nog niet af te leiden uit dit ontwerpdecreet en ontwerp-uitvoeringsbesluit. De realisatie van de toch ambitieuze inhoudelijke doelstellingen (verbeteren culturele competentie en participatiegraad door concrete projecten enz.) zal daar nochtans in grote mate van afhangen.